

Amikor a 101. utcára értem, Daniel Varsky beengedett a visszacsengengetővel. A lepattant lépcsőházban a liftre várva eszembe jutott, talán nem is fog tetszeni a bútora, talán sötét lesz, vagy más módon nyomasztó, és hogy már túl késő volna elegánsan visszakozni. De ellenkezőleg, amikor ajtót nyitott, a fény volt az első benyomásom, olyannyira, hogy hunyorognom kellett, és egy pillanatra nem láttam az arcát, csak a sziluettjét. Azt is éreztem, hogy főz valamit, később kiderült, egy padlizsánból készült ételt, Izraelben tanulta. Amikor alkalmazkodott a szemem, meglepetten láttam, hogy Daniel Varsky fiatal. Idősebb személyre számítottam, hiszen Paul azt mondta, a barátja költő, és noha mindketten írtunk verseket, vagy legalábbis próbálkoztunk vele, ügyeltünk arra, hogy soha ne nevezzük magunkat költőnek, ezt fenntartottuk azok számára, akiket megjelenésre érdemesnek ítélnek, nemcsak egy-két obskúrus folyóiratban, hanem konkrétan kötetben, amit meg lehet venni a könyvesboltban. Visszatekintve ez a költő szó arcpirítóan konvencionális meghatározása, és ám-bár Paul, én és más ismerőseink irodalmi hozzáértésünkkel hízelegtünk magunknak, abban az időben még mindig érintetlen ambíciókkal közlekedtünk, s ez bizonyos tekintetben elvakított bennünket.

Daniel huszonhárom éves volt, egy évvel fiatalabb, mint én, s bár még nem jelentetett meg verseskötetet, úgy tűnt, jobban vagy nagyobb képzelőerővel használja ki az idejét, vagy talán mondhatjuk, hogy nyomást érzett magában, hogy elmenjen ide-oda, emberekkel ismerkedjen meg, és megtapasztaljon bizonyos dolgokat; ha ilyesmit ismertem fel valakiben, az mindig irigységet váltott ki belőlem. Az elmúlt négy évben utazott, különböző városokban élt, a földön aludt útközben szerzett ismerősei lakásában, vagy néha saját lakásban, ha rá tudta beszélni anyját, vagy talán a nagymamája volt az, hogy küldjön neki pénzt, de most végül hazamegy, hogy elfoglalja helyét barátaik körében, akik között felnőtt, akik felszabadulásért, forradalomért, vagy legalábbis szocializmusért harcoltak Chilében.

A padlizsán elkészült, és Daniel, miközben megterítette, szólt, hogy nézzem meg a bútorokat. A lakás kicsi volt, de nagy, déli fekvésű ablakán rengeteg fény áradt be. Leginkább megdöbbenő a rendetlenség volt – a padlón papírok, kávéfoltos műanyag poharak, jegyzetfüzetek, nejlonzacskók, olcsó tornacipők, borítójuktól különválasztott hanglemezek. Bárki más muszájnak érezte volna azt mondani, elnézést a rendetlenségért, vagy elsütnie egy viccet, hogy vadállatcsorda vonult át a terepen, de Daniel még csak nem is szabadkozott. Többé-kevésbé üres felület csupán a falakon volt, ezek csupaszon maradtak, leszámítva néhány felragasztott térképet, olyan városokét, amelyekben élt – Jeruzsálem, Berlin, London, Barcelona –, és bizonyos sugárutakhoz, sarkokhoz, te-

rekhez megjegyzéseket firkantott, amelyeket nem értettem meg egyből, ugyanis spanyolul voltak, és modortalannak tűnt volna közel menni, hogy megpróbáljam kislabizálni őket, miközben vendéglátóm az evőeszközöket készíti ki. Így aztán a bútorokra koncentráltam, legalábbis amennyi kilátszott belőlük a rendetlenség alól – kanapé, nagy fáirosasztal csomó fiókkal, nagyok és kicsik vegyesen, két, spanyol, francia és angol kötetekkel telezsúfolt könyvespolc, és a legklasszabb darab, egy vaspántos utazóláda, amely úgy festett, mintha elszüllyedt hajóról menekítették volna ki, hogy kávézóasztalként vegyék használatba. Biztos mindent használtak szerzett be, semmi nem nézett ki újnak, de valamiképpen mindegyik berendezési tárgy szimpatikus volt, és az, hogy papírokban és könyvekben fuldokoltak, inkább fokozta, mintsem csökkentette vonzerejüket. Éreztem, hirtelen előnt a tulajdonosuk iránti hála, mintha nemcsak némi fát és kárpitot passzolna le nekem, hanem az esélyt egy új életre, s rám bízna, hogy felnőjek az alkalomhoz. Pironkodva mondom, hogy a szemem konkrétan megtelt könnyel, Tisztelt Bíró Úr, ámbár ez gyakran előfordul, könnyeim olyan régebbi, obskúrusabb sajnálkozás nyomán törtek fel, amelyet a maga idejében nem gondoltam át, s melyeket egy idegen ajándékba vagy kölcsönadott bútorra valamiképpen megbolygatott.

Biztos beszélgettünk legalább hét-nyolc órát. Talán többet is. Kiderült, hogy mindketten imádjuk Rilket. Szintén mindketten kedveltük Audent, bár én jobban, mint ő, és egyikünk se nagyon szerette Yeastst, bár titkon mindketten büntudatot

érezünk emiatt, arra az esetre, ha ez egyfajta személyes kudarcot sugall azon a szinten, ahol a költészet él és számít. A diszharmonia egyetlen pillanata akkor jött el, mikor Nerudát hoztam szóba, az egyetlen általam ismert chilei költőt, mire Danielt rögtön elfutotta a méreg: Miért van az, kérdezte, hogy egy chilei, bárhova megy a világban, Neruda és az ő kibaszott kagylói már hamarabb ott voltak, és monopóliumot létesítettek? Farkasszemet nézett velem, és várta, hogy ellent mondjak, és ahogy ezt tette, az lett az érzésem, hogy ahonnan ő jön, ott közhely így társalogni, ahogy épp tesszük, sőt, az erőszakosság határáig fajuló vitát folytatni a költésze-tről, és egy pillanatra meglegyintett a magány. De csak egy pillanatra, aztán máris ugrottam, hogy szabadkozzak, és égre-földre esküdöztem, hogy elolvasom a nagy chilei költők rövidített listáját, amelyet egy papírzacskóra firkantott le a számomra (a te-tején, nagybetűkkel, a többieket beárnyékolva Nicanor Parra állt), továbbá, hogy soha többé nem ejtem ki Neruda nevét, sem az ő jelenlétében, se máséban.

Aztán társalogtunk lengyel költésze-tről, orosz költésze-tről, török és görög és argentin költésze-tről, Szapphóról, és Paszternak elveszett jegyzetfüzeteiről, Ungaretti haláláról, Weldon Kees öngyilkosságáról, Arthur Cravan eltűnéséről, utóbbi Daniel állítása szerint még életben van, kurvák viselik gondját Mexikóvárosban. De néha, a két elkalandozó mondat közötti lemerülésben vagy úrben sötét felhő vonult át arcán, egy pillanatra tétovázott, mintha maradni akarna, aztán pedig tovább-siklott, a szoba szélei felé oldódott szét, és azokban a pillana-

tokban szinte úgy éreztem, el kellene fordulnom, hiszen bár sokat beszélgettünk költészetről, magunkról nem sok mindent közöltünk.

Egy ponton Daniel felugrott, és áttúrta íróasztala összes fiókját, nyitogatta és csukogatta őket, egy versciklust keresett, amelyet ő írt. Az volt a címe, *Felejts el mindent, amit valaha mondtam*, vagy valami ilyesmi, és maga fordította le. Megköszörülte a torkát, és hangosan olvasni kezdett, olyan hangon, amely bárki mástól affektálnak, sőt komikusnak tűnt volna, hiszen halvány remegés színezte, de Danieltől teljesen természetesnek tűnt. Nem szabadkozott és nem bújt a lapok mögé. Épp ellenkezőleg. Szálfaegyenesen kihúzta magát, mintha a vers energiát kölcsönözne neki, és gyakran felnézett, olyan gyakran, hogy kezdtem gyanítani, megtanulta, amit írt. Az egyik ilyen pillanatban történt, amikor találkozott a szemünk egy szó fölött, hogy rájöttem, igazából egészen jóképű. Nagy orra volt, nagy chilei-zsidó orr, meg nagy keze vékony ujjakkal, meg nagy lába, mégis volt benne valami törekeny, valami a hosszú szempillája vagy a csontjai miatt. A vers jó volt, nem szuper, de nagyon jó, vagy talán még a nagyon jónál is jobb, nehéz volt megmondani anélkül, hogy magam is elolvashattam volna. Úgy tűnt, egy lányról szól, aki összetörte a fiú szívét, bár ennyi erővel szólhatott egy kutyáról is; a felénél elvesztettem a fonalat, és azon kezdtem gondolkozni, hogy R mindig megmosta keskeny lábát, mielőtt befeküdt az ágyba, mert a lakásban koszos volt a padló, és noha soha nem szólt rám, hogy én is mossam meg, kimondatlan volt a dolog, hiszen ha nem

mostam volna meg, bekoszolom a lepedőt, és értelmetlenné válik, hogy ő megmosta. Nem szerettem a kád szélén ülni vagy a mosdókagylónál állni egyik lábammal a nyakamban, figyelve, hogy a fekete kosz örvénylik a fehér porcelánban, de egyike volt annak a számtalan dolognak, amit az ember megtesz az életben, hogy elkerülje a vitát, és most a gondolattól is nevet-hetnékem vagy talán fuldokolhatnékem lett.